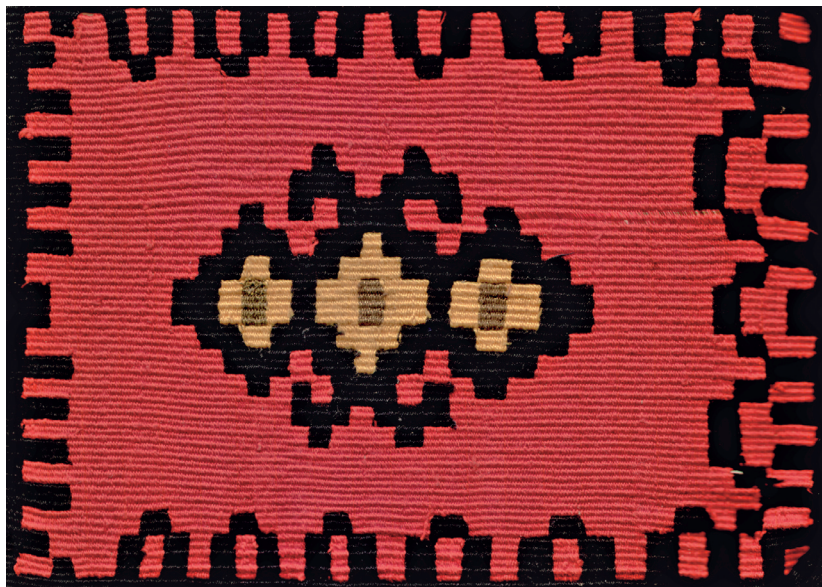

СИМБОЛИСТИКА У СРПСКИМ
НАРОДНИМ РУКОТВОРИНАМА

Банайске шаре

Јованке Познанов

МАЈ • • 2013.

Повез албума фотографија Женске занатске школе, Историјски архив Панчево

Јованка Познан са ученицама

Јоланка Познан се родила 1. марта 1873. године у Марош Вашархељу. Отац Панта Познан је био аустријски војнички часник (официр). Мајка јој се звала Драгица Живановић.

Крштена је као „Јулијана“, док на дипломама и именованима стоји као Јолан Познан, Јоланка Познан, Јоланка Познанова, Јованка Познанова, Јованка Познан.

Детаљ са изложбе ручних радова

Ученице Женске занатске школе

Чланови школског одбора и наставно особље Женске занатске школе

Јованка Познан са ученицама

Први разред основне школе је завршила у родном месту, док је остале разреде основне школе завршила у Секељ Удвархељу (данас у Румунији). У истом месту је завршила и први разред више девојачке школе. Други и трећи разред више школе завршава у Трсту и Сарајеву.

У Сатмару (данас у Румунији) је 1895 године положила испит за учитељицу женског ручног рада за мађарске и немачке школе. Исте године била је и именована за учитељицу у панчевачкој државној основној школи. Од јануара 1913. до јануара 1914. је радила у Будимпешти у одељењу за вез.¹

¹ Фонд српска државна мушка грађанска у Панчеву

Припрема за ткање у атељеу за ћилиме Женске занатске школе

До 1918. године је радила као помоћна учитељица ручног рада у Државној женској грађанској школи. 1919. је постала хонорарна наставница у гимназији, где је осим ручног рада предавала и немачки језик. Без надокнаде је у мушкој грађанској школи предавала француски језик. Није се удавала. Умрла је 16. децембра 1934. године.

При Државној женској грађанској школи Јованка је водила двогодишњи течај ручног рада.

Женска занатска школа је отворена 1903. године и циљ је био да васпитава српски женски подмладак. Школа је трајала три године и имала два одељења:

- одељење за рубље, вез и друге женске послове,
- одељење за хаљине.

Већ на првој години полазнице су училе разноврсне обичне женске ручне радове, као што су плетење, прост вез, кукичање, мрежење, обичан шав, бележење.

Јованка Познанов је од 1924. године била управница школе и са великим одушевљењем је сакупљала и састављала националне шаре и мотиве за народни вез и ћилимарство.

У том послу је била ненадмашна и неуморно је радила до смрти.

Исте године када је постала управница, школа је проширена радионицом за израду банатских ћилимова.²

Задатак ове радионице је да у домаћој индустрији потисне стране и поново одомаћи наше лепе и у иностранству много цењене шаре.

² Изводи из информатора 22/ 90 Историјског архива у Панчеву

Банатске шаре Јованке Познанов

Једноставне геометријске мотиве у две боје и орнаменталне шаре банатској веза сакупила је Јованка Познанов, сључна учитељица ручног рада, из Панчева. Бавила се везом, сакуљањем мотивива и старих техника везења и ткања. Госпођа Познанова сама је креирала и примењивала мотиве на модним детаљима одеће. Основала је радионицу за израду ћилимова, за коју је припремала мустре и предлошке за нове шехе. Била је грађоцен истраживач и сакуљач банатских рукојворина.

Колекција Георгија Милошевића, Панчево

Тридесетих и у првој половини четрдесетих година госпођа Познанова организовала је изложбе ручног рада и ткања у Панчеву. У Женској занатлијској школи је 1924. године основала радионицу за израду банатских ћилимова. Заслужна Мушке грађанске школе у Панчеву извезена је и израђена по идејном решењу Јованке Познанове.

Градска библиотека Панчево, завичајна збирка разгледница, Панчево

Симболистика у српским народним рукојворинама

Наш народ има две врсте поезије: у речи исјевану и женском руком појкиву исјисану. И данас се још друја врста наше народне поезије сјавила пред свећу великом ојменој укуса и чека оцену.

Хјела бих замолићи свакоја, коме се око задржи на сјварчици изјканој, извезеној руком срјске жене, да верује: да је зајледао у њезине осећаје.

Хјела бих појакнути да осећи: како у њима вибрирају одјеци пошлости, силе живоји и вечна слућна њихових буђења.

Скрећем појажу подеоца на симболистику у српским народним рукојворинама. Нишћа у њима није без значења.

У своје радове уноси срјска жена узвишена расјоложења, велике исјорије живоји. Молиће, шехње, надања, радости, поје и брие – све се по, дискрејно, јавља кроз сјилизоване мотиве, у којима се јубе све мајерије, сви реалитетии.

Слободна је верска, ејска, лирска поезија нашеј народа и јоко се она и у народном везу изражава.

часопис Домаћина 1923. година, Зорка Јанковић

Изложба ручних радова Женске занатске школе

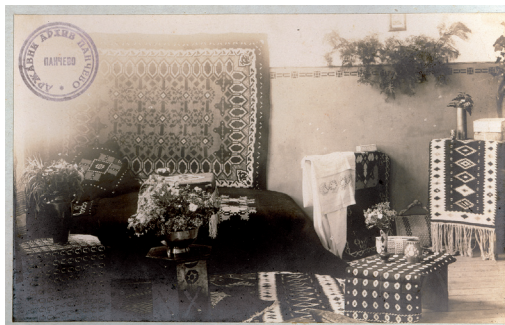
Извештај о љубави Ј. Познанове и значај њеног рада

„ У току 1934. године Женску занатску школу је задесио тежак љубавишак. Наша вољена, вредна и сиремна ујравнотежица школе Јованка Познанова преселила се у вечности. У покојници школа је изјубила мноштво. Пошитоно посвећена школи, нарочито доласком у ову школу, она је нашла циљ својих живота, простијорно поље рада. Пошитоно је схватила љубав и значај ове тако практичне школе и као наставница, добар љубавишак и као ујравнотежица ошитоно је систематски рад. Све своју љубав и енергију ушитоно је на корист женске деце, да се она осјособе за рад и живошћ. Покојница је радила на томе да се кроз ову школу ствара културно занатство и да оно унајреди како појединце тако и целу државу, јер је схватила да дух времена календорики захтева не стварање интелектуалних пролетера, него васпитање за рад, склоности, разумевање и љубав према раду који је услов живота и најрејка сваког народа. Јер само културно занатство чини најрејак економске снаге, па са љубавом заслужује школу својих пошитоно. Јасну слику ћемо имати ако се врашимо за десет година унајтра и ушитоно ондашњу Женску занатску школу са садашњом, која је успела да за крајко време крочи мноштво унајред. Заслује за све што припадају неумрлој ујравнотежици ове школе и-ћи Јованки Познановој, која је уз свесрдну пријомоћ Женске задрује успела да у мноштво осјосвари свој циљ.“

Историјски архив Панчево
Фонд женска занатска школа Панчево

Издавач: Удружење грађана за очување старих заната и традиције "Панонке" - Панчево
Дизајн и шитања: Студио "Инфинити", Панчево
Тираж: 500 примерака
Мај 2013.

Ручни радови Женске занатске школе на изложби